Posamezne številke: Navadne Din —·75, ob nedeljah Din 1·—.

„TABOR" izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z datumom naslednjega dne ter stane mesečno po pošti D 16·—, na inozemstvo D 18·—, dostavljen na dom D 11·—, na izkazanje D 10·—. inserati po dogovoru.

Naroča se pri upravi „TABORA" MARIBOR, Jurčičeva ulica štev. 4.

Poštnina plačana v gotovini. Cena današnje štev. Din 1·50

TABOR

Posamezne številke: Navadne Din —·75, ob nedeljah Din 1·—.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. [illegible]. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje desno. Telefon št. 24. — SHS poštnočekovni račun štev. 11 [illegible]

Na naročila brez denarja se ne ozira. — Rukopisi se ne vračajo.

Naslov

Maribor, nedelja 7. marca 1926.

Leto: VII. — Številka: 54.

Za konfesijonalni mir

Maribor, 5. marca.

Debata, ki se je vršila zadnje dni o proračunu ministrstva ver, je v marsikaterem oziru značilna. Minister ver Miša Trifunović je v svojem ekspozeju dobro povdaril, da je Jugoslavija v konfesijonalnem oziru najbolj raznolika država v Evropi. Iz tega nastaja za vlado težak problem, kajti vlada mora stati nad konfesijami, v danih slučajih biti tudi arbiter med njimi, vsekdar pa je ona tisti jeziček na tehtnici, ki meri ravnovesje med nasprotujočimi si silami. Zadeva je tem težja, ker je tudi splošen nivo prebivalstva še precej nizek, zbog česar ima versko življenje pri nas še jako konzervativen značaj. Južnosrbski in deloma tudi bosanski muslimani so konzervativnejši od Mohamedovih vernikov v današnji Turčiji; vrhu tega pripadajo naši muslimani trem različnim rasam: jugoslovanski, arbanaški in turški. Pravoslavna cerkev je številčno in tudi po političnem položaju najmočnejša. A tudi v njeni hijerarhiji se bore med sabo razne struje in prihajajo često do konfliktov; v ostalem pa ima pravoslavje zbog svoje ozke zraščenosti z nacionalnim življenjem še mnogo zdrave sile v svojih koreninah. Katoliška cerkev je v naši državi najboljše organizirana in je izmed vseh konfesij tudi najaktivnejša. Njeno stališče, ki ga sicer prikriva, da ji namreč gre privilegiran položaj nasproti drugim konfesijam, ker je prava in edinozveličavna apostolsko-krščanska cerkev, je seve v naši državi nevzdržno, kar začenjajo spoznavati celo v Vatikanu. To stališče pa je precej čutiti še v praktični politiki, radi česar njeni eksponenti toliko naglašajo, da je katoliška cerkev v tej državi zapostavljena. Dokler nimamo konkordata, ki bo uredil razmerje med državo in katoliško cerkvijo, bodo te pritožbe na dnevnem redu; a zadovoljna njena hijerarhija nikdar ne bo, kajti katoliški cerkvi je toleranca nasproti drugim konfesijam vsiljena in vidi v enakopravnosti z drugo —razkolniško ali krivoversko — cerkvijo le nujno zlo sedanjega časa.

Za nas Slovence, ki smo razen peščice protestantov in pravosodnih proselitov na zunaj čisto katoliški narod, je ureditev konfesijonalnih odnosov še posebej važna. Napredni Slovenci, ki imamo slabe izkušnje s politično vlogo katoliške cerkve, zahtevamo predvsem depolitizacijo cerkve. V tej zahtevi imamo in bomo imeli podporo vseh političnih sil v naši državi in do tega bo prišlo že v doglednem času. Mahničev jezuitski duh mora izginiti; cerkev ne sme biti eksponirana v politični stranki. Katoliški cerkvi se določijo enake pravice in svoboščine kakor drugim cerkvam; vsa sporna vprašanja se urede v duhu svobode in strpnosti ter v smislu nacionalnih interesov nove državne tvorbe. Ecclesia militans nima v naši državi mesta, v kolikor ne gre za izključno nravno področje, kjer se cerkev bori proti zlu v posamezniku in družbi.

Zato je čisto deplasiran sicer značilen govor, ki ga je imel te dni v skupščini poslanec Klekl, zastopnik menda najbolj konzervativnega katoliškega prebivalstva na Slovenskem. G. Klekl je izjavil, da imajo škofje kot namestniki Jezusa Kristusa na zemlji vso ingerenco glede delovanja svojih vernikov tako na kulturnem kakor na socialnem in gospodarskem polju. Dejal je, da je on s tovariši iz iste stranke prišel v parlament po volji sv. stolice in po naredbi škofov in da ne more služiti nikomur drugemu kot škofom in drugim cerkvenim poglavarjem.

S tem je g. Klekl označil veliko razliko med verstvom in klerikalizmom. Mi lahko verujemo v verske resnice, ne moremo pa služiti škofom in cerkvenim poglavarjem, ker je naša socialna in politična organizacija država. G. Klekl stavi cerkev tik države, ustvarja državo v državi; lahko pa bi bil citiral še nekaj: cerkev je tudi politično nad državo. Cerkev je vse: nji je podrejena posvetna in duhovna stran človeškega življenja. — Treba je le, da dobe ljudje Kleklovega kova politično moč v roke in tedaj bo država zgolj ponižna ancella ecclesiae.

Pravimo, da to kljub vsem kanonskim predpisom in drugi učni srednjeveški ropotiji ne bo držalo. Stranka katoliške cerkve je danes izolirana; za konfesijonalne boje nima nihče več smisla in kulturni boj bi katoliški cerkvi samo škodoval. Moderna družba ima politične stranke, socialne razrede in kulturne skupine, ki se borè za časovno obliko družbe in države; za teokratične ideje pa nimamo več niti umevanja niti potrebe. V nujnem interesu konfesijonalnega miru v državi je treba z vso odločnostjo odkloniti ta stremljenja in zavrniti cerkve v krog njihovih cerkvenih občin, kjer naj skrbe za nravni in duševni blagor svojih vernikov ter potem njih prispevajo k izboljšanju družbe. Kajti izkušnje kažejo, da so katoliške stranke v politiki enake ali še hujše kot židovske ali ateistične stranke in da nravni preporod družbe v duhu krščanske ljubezni ni mogoč potem političnega nasilja s strani cerkve in pod poveljstvom škofov in cerkvenih poglavarjev.

V skupščini

Nadaljevanje razprave o budžetu notr. ministra.

BEOGRAD, 6. marca. V narodni skupščini se nadaljuje debata o budžetu ministrstva notranjih zadev. Debata je ostra in mestoma viharna, ker opozicijonalci temperamentno pobijajo politiko notranjega ministra. Prav čudno vlogo igrajo pri tem radićevci, ki morajo hvaliti onega istega ministra, ki mu je Radić na dalmatinskih zborovanjih grozil, da ga bo spodil iz vlade.

V ostalem ni v političnem življenju nikakih pomembnejših dogodkov in jih tudi ni pričakovati pred sprejetjem proračuna.

Iz tehničnih razlogov nismo danes dobili več brzojavnih vesti iz Beograda.

Demisija francoske vlade

Radio vest »Avale«.

PARIZ, 6. marca. **Danes ob 10. uri dopoldan je podal ministrski predsednik Doumer prezidentu republike demisijo celokupne vlade.**

Ostavka je v zvezi z notranjepolitičnimi zapletljaji, zlasti s starimi nesoglasji, ki obstoje med vladnimi skupinami glede rešitve francoskih vprašanj. Vzlic temu pa je prišla tako nenadoma, da je povzročila pravo pravcato politično paniko.

BORZA.

ČURIH, Avala, 6. marca. (Izvirno). **Beograd 9.165**, Paris 18·18, London 25.24, Newyork 519.50, Milan 20.85, Praga 15.395 Dunaj 73.22, Budapest 0.00728, Berlin 123 Varšava 70, Bukarest 2.275, Sofija 3.75, Atena 7.40.

Dnevna kronika

Gibanje SDS v mariborski oblasti. V Zrkovcih pri Mariboru se je vršil v nedeljo 28. februarja popoldne pri županu g. Selu občni zbor tamošnje organizacije SDS, na katerem je pristopilo na novo 20 članov. Predsednikom je bil izvoljen Ivan Gselman iz Dogoš, podpredsednikom posestnik in župan Alojz Sel iz Zrkovc. Tudi imena ostalih odbornikov so nam porok za vrlo napredovanje organizacije v tekočem letu, zlasti pa nam je za to porok krasna udeležba na občnem zboru, katerega je vodil naš stari bojevnik gospod župan Sel in na katerem je v imenu oblastne organizacije poročal g. Robnik iz Maribora. — V Sv. Martinu pri Vurberku se je vršil 28. februarja lepo obiskan zaupni sestanek SDS, na katerega pa so bili pripuščeni tudi pristaši drugih strank, ki so želeli čuti naše govornike. Sestanek je vodil odlični naš narodni delavec gospod Ivan Kostanjšek, imenom oblastnega odbora SDS je poročal g. Ivan Robnik iz Maribora. V najkrajšem času se ustanovi tudi organizacija za občine Sv. Martin in sosedne. — V Sv. Barbari v Slov. gor. se je vršil minulo nedeljo 28. februarja občni zbor tamošnje krajevne organizacije SDS v hiši predsednika, posestnika Franca Šabedra. Po poročilu delegata oblastnega odbora g. Spindlerja je bil izvoljen nov odbor pod ponovnim predsedstvom g. Franca Šabedra. V odboru so zastopniki vseh tamošnjih občin, sami vrli in odlični kmečki možje in mladeniči, prisostvoval je tudi predsednik okrajne organizacije SDS g. dr. Gorišek iz Sv. Lenarta v Slov. gor. in se je na njegov predlog tudi uredila zadeva tamošnje posojilnice, katera bo v najkrajšem času zopet začela poslovati. — Na Bregu pri Ptuju je bil občni zbor dne 20. februarja ob jako lepi udeležbi. Po poročilu delegata oblastnega odbora g. Robnika, ki je bilo sprejeto z velikim navdušenjem, je bil izvoljen odbor pod zopetnim predsedstvom našega odličnega borca g. Ignaca Vindiša. Sprejela se je tudi soglasno sledeča resolucija: Zborovalci odločno protestirajo proti rigorozni davčni praksi, ki jo izvršuje delegacija ministrstva financ v Ljubljani, in zlasti še proti načinu iztirjevanja davkov, kakor tudi proti najnovejšemu prakticiranju davčnih oblasti, ki brez izdanega opomina zaračunavajo 4% opominske stroške. Zborovalci izražajo željo, da bi bile slovenske davčne oblasti vsaj toliko obzirne s slovenskimi davkoplačevalci, kakor so one v sosedni Hrvatski s hrvatskimi. — V Sv. Antonu v Slov. gor. se je vršil v nedeljo 28. februarja popoldne zaupni sestanek pristašev SDS, ki je bil zako lepo obiskan, v privatni hiši g. Borka. Na sestanku je poročal delegat oblastne organizacije g. Spindler o političnem položaju in o potrebi organizacije, nakar se je ustanovitev organizacije sklenila ter je bil izvoljen tudi odbor pod predsedstvom uglednega župana g. Jerneja Zimiča.

— **Uspeh higijenskih predavanj mariborske »Ljudske univerze« v Ptuju.** Iz Ptuja nam poročajo: Te dni je priredila mariborska »Ljudska univerza« v našem gledališču higijenska predavanja in sicer popoldan za mladino, zvečer pa za odrasle. Uspeh je bil zelo razveseljiv. Mladina je napolnila gledališke prostore do zadnjega kotička. Tudi zvečer je bil dober obisk. Predaval je g. dr. Vreško. Pred predavanjem je spregovoril predsednik »Ljudske univerze« g. inž. Kukovec nekoliko uvodnih besed o pomenu ljudsko-visokošolskega gibanja in o njega razvoju v drugih državah. Povdaril je, da »Lj. univ.« prireja predavanja v Ptuju, da 1. pospeši razvoj tega gibanja v naših krajih, 2. da nudi tudi drugim mestom najboljša predavanja, ki so se vršila v Mariboru. Upati je, da bo »Lj. univ.« našla tudi v Ptuju rodovitna tla.

Iz Zibike nam poročajo: Pri nas smo imeli od 20. februarja do 1. marca t. l. misijonsko pobožnost. Gospodje jezuiti iz Ljubljane so bili še dokaj dostojni in niso v cerkvi politizirali. Radi tega je bila cerkev tudi vse dneve polna. — V sredo 3. t. m. se je tukaj poročil g. I. Bah, poštar in posestnik na Bučah, z Reziko Drame, posestniško hčerko v Zibiki. Bilo srečno! — Sv. Matija led razbija, če ga pa ni, ga naredi. Res ga ni našel, zato ga je te dni naredil. Imamo mrzle, a suhe dni.

Iz ptujske okolice. Vest, da je dobil direktor znane večje firme, zagrizeni sovražnik slovanstva, odpoved od svoje firme, se je bliskovito razširila po vsej okolici in povzročila veliko zadovoljstvo med ostalimi uslužbenci firme in v vseh narodnih krogih. Naravno, saj je bil dotičnik pravi tiran za uslužbence, ohol do skrajnosti. S svojo brezmejno surovostjo je odgnal od tu ruske begunce, ki so bili za firmo in za okolico vir lepih dohodkov in so poravnali vsako škodo, povzročeno po njihovi mladini, brez vsakega ugovora, večkrat celo neupravičeno. Gospodje, večinoma višji oficirji iz znamenitih hiš, in tudi dame so bili visoko naobraženi, a oholež ni imel zanje drugih izrazov, kakor boljševiki, analfabeti, tatje in razbojniki. Denuncijral je reveže neprestano in končno dosegel, da so morali oditi. Prepozno je firma uvidela, da je bila zapeljana in si tako sama povzročila veliko škodo. Ubogi primorski begunci so bili za njega samo sodrga, Čiči in čuši, slovenska šola in narodno učiteljstvo sta mu bila trn v peti, sanjaril je o nemški šoli itd. Slovenci so mu bili narodni hujskači in srbofili in jih je na vse načine preganjal. Delavstvo je šikaniral do skrajnosti in ga odpuščal brez milosti, če se mu ni uklanjalo. Podjetnik je izgubil na ta način najboljše moči, miljenci g. »direktorja« pa so imeli zlate čase, zlasti še, če so lomili nemški jezik. Da je bil za odgovornosti polno službo povsem nesposoben, so spoznali celo priprosti delavci. Svojega bivšega šefa je preslepil z neko brošuro, v kateri je napisal samo uvod v pangermanskem duhu, vse drugo so pa sestavili strokovnjaki. Svoj čas je optiral za Avstrijo, kar ga pa seveda ne moti, da bi ne užival pokojnine od neljube mu naše domovine.

— **Nov priročni zemljevid kraljevine SHS** z novo administrativno razdelitvijo (na oblasti) je obdelal prof. A. Jiroušek. Izdal ga je Bibliografski zavod v Zagrebu (Gundulićeva ul. 20). Merilu 1:1,000.000. Zemljevid je jako praktičen in uporabljiv. Vsaka oblast je podana v drugi barvi. Zemljevid se dobi tudi v mariborskih knjigarnah.

— **Revmatizem.** Izjava pohvale. Sprejel sem Vaše zdravilo **Radio Balsamika** eno steklenico in ga uporabil po navodilu. Čez tri dni sem se počutil mnogo boljše in sem tudi boljše spal. Ker potrebujem še dve steklenici Vas prosim, da mi jih čim prej pošljete po povzetju, tako da bi jih za 10 dni že imel, ker prva pošiljka je trajala celih 21 dni. Vam do smrti hvaležen za čudodelno zdravilo in ozdravljenje. S spoštovanjem Rade Popović, sveštenik, Plav. — Zdravilo **Radio-Balsamika** izdeluje, prodaja in pošilja po povzetju laboratorij **Radio Balsamika dr. J. Rahljev, Beograd, Kosovska ul. 43.**

Iz Gornje Radgone. Zdravnik vsega zdravilstva dr. Vinko Čremošnik ordinira od pondeljka 1. marca t. l. v Gornji Radgoni. 442

V nedejo bo ob 20. uri v Narodnem gledališču

Prešernova akademija

Sodelujejo slovenski pisatelji Oton Zupančič, Fran Albrecht, J. Vidmar in dr.

Napolnimo gledališče! Za našo kulturno čast gre!

„ROMOLA" LILLIAN GISH 5.-8. IV.

Mariborske vesti

Maribor, 6. marca.

Pozdravljeni!

Skupina slovenskih literatov iz naše kulturne metropole Ljubljane prihaja danes v Maribor, da proslavi v mariborskem Talijinem hramu z nami vred svetli spomin slovenskega genija Prešerna.

Prešernova akademija, ki so jo priredili naši pisatelji v Ljubljani in ki jo bodo ponovili tudi v Mariboru in Celju, ima mimo splošnokulturnega pomena še prav posebno važnost: zbližuje literate z občinstvom, s širšimi narodnimi sloji. Veliki zgodovinski dogodki zadnjega desetletja so razblinili ljudsko pozornost na vnanje senzacije: politični in socialni dogodki so vplivali tako mogočno, da ni samo pri nas, ampak tudi drugod stopilo zanimanje za duhovne senzacije v ozadje. Tudi književniki so se nekoliko odtujili narodu, kakor se je narod odtujil njim. Med našim ustvarjanjem na literarnem polju in med širšim občinstvom ni bilo več tistih gorkih vezi, ki so jih spajale v časih boja za pravico in svobodo.

Vzburkani valovi povojne Evrope so se že dokaj pomirili in tudi v naši ožji domovini je opaziti nastop mirnejšega socialnega in kulturnega ozračja. V tem ozračju bodo širši sloji našega naroda zopet zahrepeneli po veliki besedi umetnikov, ki so vsekdar najbolj izražali narodovo duševnost in zaznamovali stopnje njegovega duhovnega oblikovanja in razvoja k univerzalnim oblikam. V sedanji dobi je dana mojstrom narodne besede in predstaviteljem najvišje narodne kulture še posebno važna naloga. Njihov čudovit upliv, ki prodira v globine duš in jih namaka s sveto roso zanosa in vere v višje življenje, je edin medij, ki lahko obrne sedanje preveč na vnanjost, na materijalne pojave in v čutnost usmerjeno življenje na pota idealov in etosa. Naši pesniki in pisatelji so z drugimi umetniki in z znanstveniki vred poklicani, da ustvarijo nove duhovne forme slovenskega življenja in da odpro dozorevajočemu rodu nova obzorja z novimi zarjami.

Prešeren, največji naš duh 19. stoletja, je izrazito poosebljenje ideje o duhovnem poslanstvu lepe besede med narodom in zato je prav, da prihajajo naši literatje k nam v znamenju Prešerna. Želeli bi, da bi bili stiki med občinstvom in vstvarjajočimi umetniki pogostejši in se nadejamo, da Prešernova akademija ne bo zadnja prireditev slovenskih literatov v obmejnem Mariboru.

G. Otona Župančiča in tovariše pozdravljamo iskreno v mestu, ki ga je osvobodil v dneh velikega preobrata slovenski poet Vojanov: na podnožju milovidnega Pohorja, kjer so se v davnih dneh zažigali ognji Mitri, bogu solnca; na pragu arkadijskih Slovenskih goric, pokrajine vinogradov, rdečih zidanic in belih cerkva. Pozdravljamo mojstre naše besede na severni meji onega naroda, ki sta ga samo duh njegove kulture in ogenj njegovih velikih mož otela pred poplavo močnega tujstva in ohranila novemu solncu — Jugoslovanstvu.

B.

—□—

Darovi za PTL

so dosegli v denarju

79.322 Din

in sicer so darovali po **5.000 Din: Svinčeni rudnik The central european mines ltd v Mežici** na Koroškem; po 1000 Din: tovarna usnja **Vošnjak in sinovi** v Šoštanju; po 500 Din; g. Germut na Breznem; po 250 Din: upraviteljstvo grada Julija Meinla v Apačah; po 200 Din: Splošna stavbena družba; po 100 Din: dr. Ivan Zorjan, zdravnik v Mariboru, dr. W. Sirk, Hugo Wemberger, Zagreb-Prosek dvor, gospa Stauber in Josef Dugulin v Pragi; po 50 Din: Viktor Nedog, Ivan Kovač, neimenovana gospa; po 30 Din: Ferdo Karis; po 10 Din: Verlič Marija.

V materijalu so darovali: posestniki in lesni trgovci v Konjicah, Vuhredu in Vuzenici po en velik vagon stavbenega lesa in raznih desk. Med darovalci se odlikujejo gg. Franc Hrastnik lesni trgovec v Konjicah, Peter Mravljak, Janko Pahernik ter inž. Franjo Pahernik v Vuhredu in Franc Janež ter Lobreim v Vuzenici. Natančnejše podatke šele vpošlejo g. načelniki v imenovanih krajih. Odbor PTL, jim že tem potom izreka najiskrenejšo zahvalo za požrtvovalno delovanje! Nadalje se tvori v Konjicah damski komite s prijaznim sodelovanjem obeh tamošnjih zdravnikov g. dr. Rudolfa in g. dr. Anteja Goričarja, da uvede nabiralno akcijo. Akcijo v Pragerskem je prevzel g. dr. Klasine, gospa dr. Jagodičeva za Slov. Bistrico. Slednjič je prepustila **tvornica cementa na Zidanem mostu brezplačno 2500 kg** cementa in nadaljnih 2500 kg po minimalni ceni!

Odbor PTL je vzel **z zadoščenjem na znanje, da namerava magistrat v Mariboru zvišati prvotno darovano svoto po 2.500 Din,** tembolj, ker se je prezla v budžetu obsežna inštitucija PTL, ki pride pred vsem mariborskemu prebivalstvu v prid! Omenimo, da dobiva PTL od ustanovitve ambulatorija (25. maja 1923) naprej redno državno podporo, ne da bi ji bilo treba enkrat prositi za njo. Zdi se, da ima ministrstvo nar. zdr. v Beogradu delovanje PTL v boljši evidenti nego najbližji magistrat v Mariboru.

Odbor PTL se je dne 3. marca 1926 obrnil na zadrugo stavbenikov zidarskih in kamenoseških mojstrov v Mariboru s prošnjo za brezplačno izdelavo načrtov in sestavo proračuna stavbe, kar je vzel odbor imenovane zadruge na znanje in obvestil tozadevno svoje člane.

—□—

Prešernova akademija

m **Jugoslovanska matica** prosi, da se **članstvo po možnosti udeleži nedeljske Prešernove proslave**, ki se vrši v Narodnem gledališču, ob 20. uri zvečer.

m **Odbor Slov. ženskega društva** vljudno poziva svoje članice, da se v **čim večjem številu udeleže Prešernove proslave v Narodnem gledališču.** Proslava se bo vršila jutri dne 7. t. m. ob 20. uri zvečer.

m **Sokoli!** Člani se pozivajo, da se v kar največjem številu udeleže jutrišnje Prešernove proslave v Narodnem gledališču.

m **Slavnostna čajanka** na čast in v pozdrav slovenskim književnikom bo v nedeljo ob 17. uri popoldne v Narodnem domu. Priredi jo mestna občina. Vstop v dvorano dovoljen le vabljenim, na galerijo prost. Vse druge vesti o tem so prišle v javnost pomotoma

—□—

m **Narobe vreme!** Druga leta smo se v sušcu solnčili na prostem; letos nas hudomušno vreme drži v sobi pri topli peči. Včeraj dne 5. sušca je začelo zjutraj škropiti ter kmalu na to snežiti. V nižavah padli sneg je sproti skopnel, na Pohorju, Kozjaku in na višjih gričih Slovenskih goric pa je obležal. Najprej bo skoknel v Slov. goricah, ki imajo milejše podnebje nego Pohorje in Kozjak. Popoldne je nehalo snežiti, zavel je mrzel veter, ki je kihal in tulil vso noč ter zjasnil nebo. Temperatura je močno padla, kar je dobro, da se zadrži poganjanje drevja.

m **Več reda! Iz** občinstva smo prejeli. Na velikem dravskem mostu ni vselej pravega reda. Novi cestni red zahteva »hodi in vozi na desni!« Mnogi pešči se še vedno ne ravnajo po tem redu, dasi jih stražniki na to opozarjajo. Hoja na desni v nasprotni smeri otežkoča na mostu peški promet, zato naj stražniki sicer prijazno, vendar bolj energično nastopajo proti onim, ki se ne marajo po tem redu ravnati; zlasti je to potrebno ob tržnih dnevih t. j. vsako sredo in soboto, a tudi ob nedeljah in praznikih.

m **Planinci, včlanite se pri Mariborski podružnici SPD** in poravnajte članarino, katero sprejemajo: načelnik dr. Senjor na okrožnem sodišču št. 4, blagajnik dr. Snuderl, Aleksandrova cesta nad kavarno »Jadran«, tajnik Ivan Volčič, Slomškov trg finančno ravnateljstvo in odbornik Ivan Kravos, trgovec na Aleksandrovi cesti.

m **Mariborska podružnica Slov. planinskega društva v Mariboru javlja, da se vrši njen redni občni zbor v torek dne 23. marca tl.** ob 19. uri v restavraciji Narodnega doma v Mariboru z običajnim dnevnim redom.

m **Rezervnim oficirjem** — članom Pododbora Udr. rez. ofic. i ratn.! V četrtek, 11. tm., članski sestanek v kmetski sobi Narodnega doma. Začetek ob 20. uri. — Razgovor o Samopomoči in drugo. Pridite zanesljivo! — Predsednik.

m **Koncert »Drave« v Mariboru.** Na koncertu dne 13. marca 1926 ob 20. uri v G.tzovi dvorani v Mariboru se bo izvajal sledeči spored: E.Adamič: Lucipeter ban; O. Dev: So pa rožce u hartelnu žalovale; E. Adamič: Za njega vse pretrpi. (moški zbori); P. Čajkovskij: Arija kneza Gremina iz opere »Jevgenij Onjeg. E. Rumpel). St. Premrl: Pojdimo opere »Jongleur de Notre Dame«), poje nin«; I. Massenet: Arija Bonifacija iz spat, Starček roma na goro (ženski zbor): O .Dev: Oj, Indija, V Celovcu lepo pavkajo; E. Adamič: Oženil se bom (moški zbori) in končno P. Hugolina Sattnerjeva »Jeftejeva prisega.« Vsi zbori se izvajajo prvič v Mariboru. Vstopnice v predprodaji pri ge Zlati Brišnik v Mariboru.

m **Občni zbor Gosp.-pol. društva za I. in IV. okraj** se je vršil snoči v gostilni Pečnik. Po sporočilih posameznih funkcijonarjev je bil izvoljen po večini stari odbor z g. O. Megličem na čelu. — Podrobnejše sledi.

m **Gospodarsko in politično društvo za kolodvorski okraj** ima dne 8. marca t. l. ob 8. uri zvečer v posebni sobi gostilne Vlahovič na Aleksandrovi cesti svoj **redni občni zbor.** Pozivajo se člani, da se ohčnega zbora polnoštevilno udeležijo. Vabijo se tudi vsi ostali napredno misleči, da se občnega zbora udeležijo in upoznajo z programom in delovanjem našega društva.

m **Predavanje o Franciji,** ki se je vršilo snoči v »Ljudski univerzi«, je lepo

Eifflov stolp v Parizu

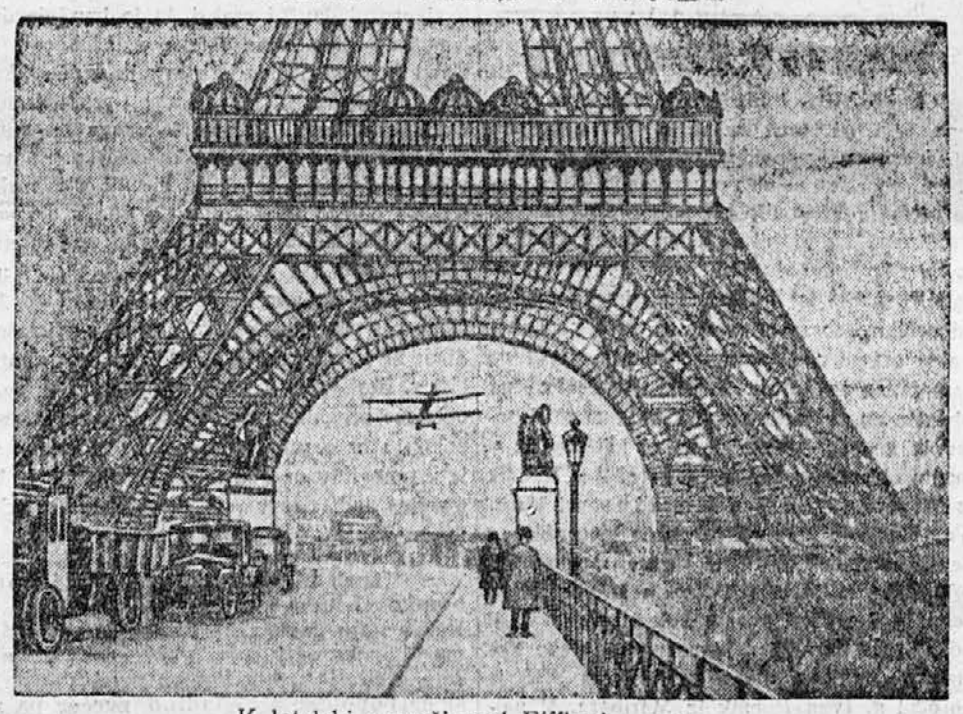

K letalski nesreči pod Eifflovim stolpom

Nekaj opomb k P. H. Sattnerjevi: Jeftejevi prisegi

(Pred koncertom pevskega društva »Drava« dne 13. marca).

Bilo je ravno pred šestnajstimi leti, ko je ljubljanska Glasbena Matica pod neumornim vodstvom takratnega koncertnega mojstra g. Mateja Hubada prvikrat z velikanskim uspehom izvajala takratno večjo slovensko kantato z Gregorčičevim besedilom »Jeftejevo prisego«.

»Kantata« je italijanski izraz ter pomeni v začetni dobi vseh za človeške glasove zloženo večjo pevsko točko. Prvič nahajamo to ime že leta 1600, nakar se je pozneje ločila v posvetno kantato in cerkveno kantato. Cerkvena kantata se je razvila v Angliji, kjer ji je J. M. Händel dal dovršeno obliko, potem pa v Španiji. Danes razumemo v glasbenem oblikoslovju pod imenom »kantata« obširno vokalno skladbo, ki sestoji iz solospevov, zborov in s spremljevanjem orkestra. Od opere in oratorija se loči zunanje le po manjšem obsegu, v bistvu pa po izključitvi epičnega in dramatičnega elementa. S tem seve ni povedano, da se glasba ne bi smela dvigniti do dramatično patetičnega izraza.

Skladatelj »Jeftejeve prisege« g. P. H. Sattner je duh. svetnik v Ljubljani ter dirigent slavnoznanega frančiškanskega cerkvenega pevskega zbora. Znan je daleč naokrog po svojih mičnih in nežnih cerkvenih in svetnih skladbah. — Imenovana kantata je bila ena prva večjih njegovih del, toda ker njegova neumorna delavnost in pridnost nikakor ni mirovala, so pozneje izšla iz njegove bogate zakladnice še dokaj večja dela kakor oratorij »Assumptio«, »Oljki«, »Soči«. Zadnje njegovo večje delo ga diči opera »Tajde«, ki bo, kakor čujemo, izvajana še tekom letošnje sezone na drž. operi v Ljubljani.

Izvajanje celega dela traja okroglo 35 minut ter na čudovito občuten in globoko zamišljen način izvaja vso lepoto in tragično vsebino krasne Gregorčičeve balade.

Skladba je imela prvotno 7 delov, v zadnjem času pa jo je skladatelj v toliko združil, da ima samo 2 dela. V prvem delu, oz. v začetku izvaja orkester bojevito razpoloženje Izraelcev za vojsko zoper divje Amonite, nakar vstopi vmes zbor. — Nato nastopi godalni kvartet in vpelje Jeftejevo molitev, bass solo, ki je jako srčna in postaja silno izrazita v prisegi, ki jo stori Jefte, da hoče prvo stvar, ki mu vrnivšemu se iz srečnega boja, pride naproti na domačem pragu, žrtvovati Bogu v dar. — Po militvi — alt recitativ, vpelje bojeviti nastop Izraelcev, ki z Jeftejem na čelu planejo nad sovražnike, kakor so v gori vtrga plaz in vse polomi, kar mu pride na pot. — Kot zaključek prvega dela je boj v energični fugi, v kateri se skoraj čujejo udarci mečev, ki padajo na sovražnikove glave, kakor kovač s težkim kladivom kuje jeklo. Proti koncu fuge se silno razvije moč zbora in orkestra in doseže višek pri besedah: Oj, to ti je ponosen god za te, o Jefte, in tvoj rod!

Drugi del pričenja z veličastnim slavospevom zmagovalcu Jefteju; pričenja ga moški zbor, medtem ko posamezne stavke organično veže orkester. Jako lepo in navdušeno je slikana scena: »In vrsta venčanih devic, na cesto trosi ti cvetic....« Ves Izrael hiti zmagovalcu naproti in ga opeva. Ko je moški zbor dospel do najsilnejšega izraza, prevzame vlogo orkester, snuje najprej glavno misel, jo razprede na čudovit srčen način in vodi k vmesni sceni, v kateri ljubki alt-solo kaže detetu v naročju zmagovalca, češ »ta je Izrael otel«. Bass-solo slika novo sceno: »In starček od veselja plaka, gledaje slavnega junaka«. Ves zbor se pridruži in v alterativni navzgorni sekvenci kliče: »Rešitelj Jefte naj živi!« — Alt recitativ: »Vže sveti se domači krov...«, na to zbor mladenk, četveroglasni damski zbor v živem ritmu, ki ga umetno obiprava orkester, in ki ga ljubko slika scena: »Madenek cvetan zbor, slavilno pesem prepevaje, srebrne strune prebiraje, privre čez prag na beli dvor«. Naenkrat iz množine mladenk v naročaj Jefteju hiti, kot na perotih angel nežni, otrok njegov, edina hči,« ki ne pozna grozovite očetove prisege in to v otroški ljubezni izvršeno dejstvo tvori tragiko cele balade, vrhunec slavja se umakne viška žalosti. Glasba spremeni značaj, Jefte postane smrtnobled. Turobno se oglasi moški zbor, kakor da poje nagrobnico Jeftejevi sreči in junak, »ki groze ne pozna, kaj zdaj, ko listje trepeta?« »Oh, nepremišljena prisega!«... zaječi junak v grozni srčni boli, razodene storjeno prisego, »da prvo stvar, ki po dobljeni slavni zmagi, ga sreča na domačem pragi, Bogu bo dana na oltar. In tebe, oj otrok predragi, nebo izbralo si je v dar!« Milo prosi otroka odpuščenja, a zgoditi mora se tako, prisega grozna je — pa sveta. Ta krasen in pretresljiv solospev globoko gane vsako sprejemljivo srce. — Komaj je Jefte izgovoril zadnje besede, se čujejo v godalih orkestra, rekel bi, vtripi njegovega srca, stoječ pred groznim položajem, da mora darovati lastnega otroka, in to žrtev izraža orkester v stiliziranem smislu na klasičen način. Zbor završi zadnji stavek v pretrganih harmonijah: »In izvrši prisego oče«; ženski glasovi pa v eteričnem pianissimo naznanjajo, da je padlo dekelce mlado in splavalo v rajske višine. Orkester ponavlja iz začetkom prvega dela motiv a pomirljivo, vdano. Estetično, poveličevalno sklene zbor lepo delo z besedami: »A oče in ves narod joče!«

Skladba je najboljše in večje izvirno slovensko glasbeno delo, zloženo za mešan zbor, soli in orkester in dosega v naši koncertni literaturi kot glasbeni umotvor prva mesta, je sploh svetovne glasbene vrednosti in kot tako čast in ponos Slovencem!

uspelo. G. prof. Gruntar je na podlagi prikupljivih skioptičnih slik, ki so kazale posnetke iz Pariza, Lijona, z Riviere in iz drugih pokrajin Francije, na prav zanimiv in simpatičen način seznanil žal ne baš številne slušatelje z geografijo Francije. Orisal je gospodarske in socialne razmere francoskega naroda in se obširno pomudil pri enem najznačilnejših pojavov: depopulaciji. Slušatelji so bili g. profesorju hvaležni za njegova lepa izvajanja in so ga nagradili s priznalnim aplavzom.

m **Higijenski tečaj »Ljudske univerze«**, ki se je vršil ta teden v našem delavskem predmestju v Studencih je bil primeroma prav dobro obiskan. Povprečno je prisostvovalo predavanjem 140 oseb. Začetek je tedaj lep in obeta nadaljnih uspehov.

m **Otroški večer v mali kazinski dvorani.** Jutri, v nedeljo dne 7. tm. ob 16. (4.) uri popoldne bo v »Ljudski univerzi« drugi otroški večer. Gospa Vanda Gorčeva iz Ljubljane bo brala otroške pravljice, g. Lukež pa bo sviral na harfo. Stariši, privoščite malčkom ta užitek in jih pošljite k tej prireditvi.

m **I. I. Rousseau** je predmet predavanja, ki ga bo imel v pondeljek dne 8. t. m. predsednik Lj. univerze« g. inž. J. Kukovec v Ljudski univerzi. Rousseau je ena najzanimivejših osebnosti 18. stoletja, zanimiva zlasti po svojem burnem življenju. Njegov nauk o povratku iz kulture in civilizacije v prirodno preprostost se še danes večkrat oglaša iz velikih mest. Obiščimo Rousseaujev večer!

m **Občni zbori Olepševalnih društev.** Olepševalno in tujskoprometno društvo za Maribor in okolico ima svoj občni zbor v torek, dne 16. marca t. l. zvečer ob 8. uri v Narodnem domu v klubovi sobi. Spored: poročilo odbora, odsekov in preglednikov, predlog za spremembe pravil, volitev novega odbora in eventuelno sklepanje o razidu društva. Odbor. — Olepševalno društvo za magdalensko predmestje ima svoj letni občni zbor v sredo, dne 10. marca 1926 zvečer ob 19. uri v prostorih gostilne »Mesto Trst«, Tržaška cesta, (nasproti javne bolnice). Poziva se člane, da se občnega zbora v čim večjem številu udeleže.

m **Pevski zbor trgovskega gremija.** V pondeljek dne 8. t. m. ob 20. uri se bo vršil v pisarni trgovskega gremija prvi sestanek za ustanovitev in konštruiranje trgovskega pevskega zbora in se vabijo vsi oni trgovci in trgovski nameščenci, ki so pripravljeni sodelovati, da se sestanka udeleže.

m **Slovenskim obrtnikom.** Slovensko obrtno društvo poziva vse člane, da se takoj javi, komur bi se pretirano povišala najemnina lokala ali delavnice in sicer v društveni pisarni Grajska ulica štev. 1 I., da društvo podvzame na pristojnem mestu potrebne korake v korist svojih članov. — Slovensko obrtno društvo.

m **Steklovino na varen kraj!** Prejeli smo: Mnogi lahkomiselni ljudje imajo razvado, metati steklovino ali glaževino, črepinje, staro železje in drugo ropotijo v potoke, reke, ribnike, grmovje i. t. d., češ, tam izginejo brez škode. Toda ta lahkomiselnost se v vročem poletju maščuje nad kopajočimi, ki se na njih vrežejo v noge, trpé velike bolečine, često tudi troške za zdravila. Ali ni pametnejše, če take reči znosimo doma na določeno mesto ali v **poseben zaboj** ter jih potem prodamo kupcu steklovine, železja, cunj, papirja, kosti, zabojev itd.? V Mariboru obstoji taka trgovina pod velikim mostom. Navajajte otroke, naj take stvari zbirajo in prodajo, izkupljen denar pa naj porabijo za svoje šolske potrebščine. Tako bodo koristili sebi in javni varnosti ter se bodo vadili v varčnosti in dobrem gospodarstvu. Na videz malenkost, vendar pa velike vzgojne vrednosti!

m **Mestno kopališče** bo od jutri naprej ob nedeljah in praznikih od 8. do 13. ure odprto.

m **Po ceni meso.** V pondeljek dne 8. marca 1926 od 8. ure naprej se bo na prosti stojnici v usti pri mestni klavnici prodalo približno 200 kg govejega mesa po 6 Din za 1 kg. Prodaja samo konsumentom po 1—2 kg.

m **Radi koncerta Glasbene Matice** odpade danes v Grajski kleti domača zabava s plesom, vrši se pa kot običajno zopet vsako naslednjo soboto, kakor v povabilih navedeno. 469

m **V vednost železniškim upokojencem in vdovam.** Podružnica društva železniških upokojencev v Mariboru obvešča tem potom svoje člane, da se bo vršil v nedeljo dne 7. marca t. l. v kazinski dvorani, I. nadst., shod železniških upokojencev in upokojenk. Začetek je točno ob 14. uri popoldne. Na ta shod se uljudno vabijo vsi člani. — Odbor.

m **Nedeljski šivalni tečaj**, ki ga priredja Nar. slov. žensko društvo, se je začel. Prijave se še sprejemajo pri gospej Brišnik, ali ob nedeljah pri tečaju od 14.30 do 17.30 ure v drž. ženskem učiteljišču. N 30

m **Ljudska knjižnica** v Narodnem domu izposojuje knjige vsakomur ob čedopoldne. Na razpolago je okrog 10.000 knjig, zlasti je krasna izbira modernih svetovnih romanov evropske literature.

m **Ali ste slišali?** Damska kapela »Lastavice« v kavarni Evropi. Dnevno od 20.30 do 2.30 ure. 458

Politično obzorje

— **Radićevska morala.** Iz občinstva smo prejeli: Koliko so radićevci v opoziciji rogovilili zoper partizanstvo v državni upravi. Kakšno veliko metlo so vihteli pred lahkoverneži, češ, glejte, s to metlo bomo napravili red. Nobene politike v državne urade! Sedaj, ko so na vladi, res »pometajo«, kjer le morejo; najbolj pač v območju ministrstva za agrarno reformo. A kako pometajo! Sicer sposobni uradniki, ki pa imajo to napako, da se bili že pred leti to, kar so postali radićevci šele v zadnjem času, namreč pristaši narodnega in državnega jedinstva in monarhije, morajo na cesto. Pa recimo, da bi kakršnokoli načelo res dopuščalo, da se premestijo ali odpustijo uradniki, ki niso skrivali svojega političnega prepričanja. Sedaj bi lahko radićevci rekli: »Glejte, izčistili smo upravo; v uradih sede sami nedolžni ljudje, ki nikomur ne povedo, kaj so in kako mislijo, ki so uporabljivi za sleherni režim, ki še pride.« Do sem bi bili radićevci vsaj dosledni in do neke mere pošteni, ker bi se držali svojih besed. Ali ne! V nekatere urade — zlasti velja to za območje ministrstva agrarne reforme — so potisnili svoje politično eksponirane konfidente; dali so jim položaj, ki ga na noben način ne zaslužijo. Znan nam je slučaj, da je tak človek kot pisar plačan višje nego sam šef urada. Tako so tedaj radićevci »pometli« in to je njihov boj proti partizanstvu! — Vsaka druga stranka pri nas ima več načel in večjo moralo nego radićevci.

— **Če poslanec dolgo ne govori.** Klerikalni poslanec, prekmurski župnik Klekl se zelo redko oglasi v parlamentu. Po dolgem molku je vendarle spregovoril v debati o proračunu ministrstva ver. Pa kako spregovoril! Povedal je iskreno, kaj ima na srcu. Povedal je, da klerikalni poslanec ni poslanec volilcev, marveč poslanec cerkve, kajti ne volja ljudstva, temveč volja škofov in papeža je odločilna. Povedal je in dokazal na podlagi cerkvenih kanonov, da je ljudstvo dolžno ubogati cerkev t. j. njene poglavarje, tudi tedaj, če gre za gospodarska in socialna vprašanja. To je povedal, ker je g. Klekl sicer slab politik, toda dober pastir svoje duhovne črede in zvest cerkveni služabnik. Njegove izjave so izzvale veliko senzacijo. Kajti če je tako, tedaj mora država na vso moč pobijati klerikalizem, ki hoče ustvariti iz cerkve državo v državi. Tedaj država ni suverena oblast nad katoliškim prebivalstvom, ki biva na njenem ozemlju, marveč je podrejena inozemskemu činitelju, t. j. cerkvi. Ko so neklerikalni poslanci slišali izvajanja g. Klekla, so rekli: »Sedaj pa vemo, čemu se tolikokrat povdarja, da je klerikalizem državi opasen.« G. Klekl se ni zavedel politične dalekosežnosti svoje izjave. Zavedli pa so se brihtnejši klerikalni poslanci in že jim je postalo žal, da so poslali v parlamentarni boj odkritosrčnega »Landspfarerja«. Zato je moral Jugosl. klub popraviti vtis Kleklovega govora s posebnim komunikejem, v katerem jezuitsko trdi, da g. Klekl ni mislil govoriti tako, kakor je govoril. Pa ne bo nič pomagalo: klerikalci so danes politično in duševno najbolj izolirana skupina v parlamentu in če bo šlo tako naprej, bo morala cerkev sama desavnirati njihovo politiko, če bo hotela zavarovati svoje interese. Kajti cerkveni kanoni so že lepa reč, ali g. Klekl je stopil z njimi nekoliko stoletij prepozno v političen boj. Hm, — beograjski parlament ni prekmurska fara.

— **Jegličevo pastirsko pismo v »Domoljubu«.** Veliko pozornost je vzbudila zadnja številka ljubljanskega klerikalnega tednika »Domoljub«. Tu je napisal škof Jeglič pastirsko pismo o — »Domovini«. Cerkveni poglavar je udaril s škofovsko palico po tleh in je mislil, da se bo zgodilo kakor pred stoletji: ljudje se bodo zbali pekla in hudiča in bodo poslušali, kaj zapoveduje g. škof. Ali škofovska palica nima več čudežne moči, tudi če je podana v obliki članka v »Domoljubu«. Onih, ki verujejo v »Domoljub«, itak škofova beseda ne zadene. — Tisti pa, ki čitajo »Domovino«, imajo že toliko soli v glavi, da vedo, zakaj škof zabranjuje čitanje »Domovine« in drugih podobnih listov. Listu je to reklama. Samo tercijalke na deželi se zgražajo, praktičen kmet — najsi je sicer prepričan klerikalni volilec — pa rad pogleda, kaj piše list, ki gre celo škofu Jegliču na živce. Časi, ko so se ljudje bali takega greha, so za nami.

— **Kako se tvorijo parlamentarne večine.** Romunska komisija za volilno reformo je izdelala osnutek novega volilnega zakona. Zakon bo slonel na sledečem načelu: Stranka, ki doseže vsaj 33 odstotkov vseh glasov, je večinska stranka. Dobi sedemnajstprocentno premijo in polovico mandatov. Ostale mandate si razdeli ta večinska stranka proporcijonelno z ostalimi strankami. Čudovita iznajdba, da se ohrani Romuniji »nepotvorjena ljudska volja« v podobi g. Bratiana in Kamarile!

Narodno gledališče

REPERTOAR.

Sobota, 6. marca ob 20. uri »Hlapec Jernej in njegova pravica«, ab A. **Zadnjikrat v sezoni.** (Kuponi).

Nedelja, 7. marca ob 10. uri »Prešernova proslava«. Zelo znižane cene. **Samo za dijaštvo.**

Nedelja, 7. marca ob 20. uri »Prešernova proslava«.

Pondeljek, 8. marca. Zaprto.

Torek, 9. marca ob 20. uri »Sluga dveh gospodov« ab. B.

Sreda, 10. marca ob 20. uri »Grofica Marica« ab. A (kuponi).

Četrtek, 11. marca ob 20. uri »Cigani« ab. C (kuponi).

Prešernova proslava za dijaštvo se bo vršila ob 10. uri dopoldne in ne ob 11. uri kakor je bilo pomotoma javljeno.

Prešernova proslava v mariborskem gledališču. V nedeljo, dne 7. marca se bo vršila v mariborskem gledališču Prešernova proslava, kjer bodo sodelovali vodilni slovenski književniki iz Ljubljane: pesnika Oton Župančič in Fran Albrecht, kritik Joža Vidmar, ga Vida Jerajeva in g. Jeraj. Ponovno opozarjamo, da se bo vršila dopoldanska proslava ob 10. uri pri znatno znižanih cenah in samo za dijaštvo, zvečer ob 20. uri pa bo oficijelna proslava. V nastopnem navajamo spored: 1. Uvodna beseda — govori O. Župančič, 2. F. S. Vilhar: Nezakonska mati — poje gdč. Zamejičeva, pri klavirju prof. Schvaiger. 3. V spomin Andreja Smoleta. — Orglar — recitira Oton Župančič. 4. Lepa Vida — recitira Vida Jerajeva, 5. Slovo od mladosti — recitiral Fr. Albrecht. 6. Glosa — recitira Joža Vidmar. — Odmor. — 7. Sonetje nesreče, recitira Oton Župančič. 8. Davorin Jenko: Strunam — poje Peter Burja. 9. Nova pisarja — Pisar — Fr. Albrecht, učenec, Joža Vidmar. 10. F. S. Vilhar: Kam — poje Vida Zamejičeva. 11. Gazele — Ribič — recitira Oton Župančič. 12. F. S. Vilhar: Mornar, poje Peter Burja, pri klavirju prof. Schvaiger. Dolžnost vsega kulturnega Maribora je, da poseti to proslavo v čim večjem številu.

Premijera »Beneškega trgovca« na mariborskem odru. Konec prihodnjega tedna bo premijera Shakespearjeve komedije »Beneški trgovec« v režiji ravnatelja drame g. V. Bratine.

Kino

»GRAJSKI KINO«.

predvaja od 3.—8. t. m. zanimiv film **»Žene ki jih ne pozdravljamo«.** 7dejanski film nam podaja slike iz življenja dekleta z ulice, dekleta, ki brez posebne strasti daruje sebe, svoje srce ... vsem .. ki ga hočejo. Tudi Nina (Lya Mara) je taka in njeno življenje nam film predočuje na uprav umetniški način. Glavno moško ulogo podaja izvrstno Alfonz Fryland. Vsebina, kakor tudi igralci, zasluži vso pozornost in priznanje.

—□—

»APOLO KINO«

IVAN MOŽJUHIN

predvaja od 5.—7. t. m. I. in II. del velikanskega filma **»Hiša skrivnosti«.** Prvi del: Kadar jezero molči, ima 6 dejanj in je poln napetosti. Tudi drugi del: Zmota pravice zahteva močnih živcev. Prvima deloma bosta sledila še dva. Film ima torej štiri dele po 6 dejanj in bo predvajan le v dveh predstavah. V glavnih ulogah nastopajo prvovrstni filmski igralci Ivan Možjuhin, Nikola Kolin in N. Bartković, kojih ime nam z gotovostjo jamči za prvovrstno kakovost filma. Vsebinsko je film poln duhovitih in logičnih zapletljajev, ki se skrivnostno razvijajo in končno razkrijejo. Ogromno delo francoske filmske umetnosti daleko prekaša slične izdelke ameriške filmske industrije in zasluži vse priznanje.

Skauti

Skauti in skautke! Na našo prošnjo bo g. dr. Marinič blagovolil prirediti serijo predavanj o prvi pomoči in sicer: v pondeljek 8. t. m. od 17.—18. ure »Zlomljene kosti - rane«; v torek od 17. do 18. ure »Obveze«; v sredo od 17.—18. ure »Transport ranjenca«; v četrtek od 17. do 18. ure »Razne poškodbe«. Predavanja se bodo vršila v realki. Pozivamo vse člane, da se predavanj udeleže v kar največjem številu, ker bodo na podlagi teh predavanj prihodnji teden izpiti iz prve pomoči! V nedeljo 7. marca se vrši ob 10. uri v realki obvezen stegov zbor. Tajnik.

Sokolstvo

XI. redni občni zbor Mariborske sokolske župe

V nedeljo dne 7. marca se vrši 11. redni občni zbor Mariborske sokolske župe. Župno načelstvo je ob tej priliki izdalo lično urejen »Sokolski glasnik«, v katerem nas seznanja v podrobnostih z delovanjem župe v poslovnem letu 1925.

Župa šteje sicer 34 društev, vendar pa samo število nič ne pove. V minulem letu, v dobi krize in zastoja, je bil opaziti zastoj tudi v sokolskih vrstah in to predvsem v manjših podeželskih društvih, kjer je čestokrat z eno osebo združena usoda društva.

Kljub mrtvilu v nekaterih društvih ima župa vendar društva, ki so ji v ponos in bodrilo. Po najnovejših podatkih šteje 1949 članov, 770 članic, 296 moškega in 296 ženskega naraščaja, 497 moške in 469 ženske dece; skupno torej 4.277 pripadnikov in je torej po številu pripadništva tretja v državi. Največja lanskoletna prireditev je bil župni slet v Murski Soboti, združen z razvitjem prapora tamkajšnjega društva in z dvodnevnimi izbirnimi tekmami.

Denarni promet je bil v preteklem letu jako velik. Blagajna je prejela in izdala 235.587 dinarjev. Tudi **župno** prosvetno delo je bilo jako živahno in je bilo izven Maribora prirejenih 15 predavanj.

Zdravniški odseki v župi niso delovali v smislu zdravniškega pravilnika »Organizacije JSS.« Predpisane dolžnosti so vršili zdravniki le v malo društvih. Zdravniški odsek je prirejal tudi predavanja o splošni higijeni, o prvi pomoči pri nezgodah i. t. d.

V splošnem si je župno načelstvo mnogo prizadevalo vzbuditi društva k večji agilnosti in je imelo dovolj uspehov. Glavni vzrok zastoja pa je v pomanjkanju sredstev, primernih telovadnic, tehnično izobraženih ljudi in v brezbrižnosti članstva.

Z ozirom na to, da bo v prihodnjem letu odstranjenih mnogo teh nedostatkov, je pričakovati, da bo delo zadobilo svoj prvotni razmah in da bomo lahko beležili večje uspehe. Treba pa je, da bo sodeloval pri širjenju velike sokolske ideje vsak posameznik in sejal seme bratstva in enakosti. Upamo, da bo občni zbor MSZ prilil društvom in posameznikom novih moči in dal dovolj potrebne inicijative za dosego velikih ciljev Sokolstva.

—□—

o **Sokolska župa v Mariboru** ima v nedeljo, dne 7. t. m. svoj redni letni občni zbor v restavraciji Narodnega doma.

o **Odsek za zgradbo Sokolskega doma** priredi dne 18. marca v Götzovi dvorani veliko veselico pod imenom »Jožefov sejem« z raznovrstnim zabavnim programom in plesom, na kar se opozarja cenjeno občinstvo Maribora in okolice.

„ROMOLA“ LILLIAN GISH 5. 8. IV.

Zimski sport v Sovj. Rusiji

Mlada delavska dijakinja, ki je zmagala v smučarski tekmi.

Sport

Spotniki pozor!

Na Pohorju je zapadlo 30 cm snega. Smučarji, ne zamudite prilike. Smuka je izborna.

: **Lawn tennis odsek ISSK »Maribor«** naznanja vsem dosedanjim članom, da se vrši jutri dne 7. t. m. ob 11. uri dopoldan v Grajski kleti obvezen sestanek radi posvetovanja o delovanju v bodoči sezoni. — Vsem interesentom, ki bi se hoteli letos na novo včlaniti in pričeti z gojenjem tenis igre, se naznanja, da naj blagovolijo svoj pristop pismeno javiti ali se informirati pri načelniku odseka g. Radovanu Šepcu, Grajski trg 2 — in to do 15. t. m.

: **Hazenašice!** Hazenski odsek ISSK Maribora ima v pondeljek 8. t. m. ob 18. (6.) uri sestanek članic v majhni sobi »Zamorca«. One, ki še niso verificirane, naj zanesljivo prineso 3 fotografije s seboj. Na sestanku se bodo tudi sprejele prijave novih članic.

: **Medklubski odbor SHP** ima v pondeljek ob 19.30 uri važno sejo. Seje naj se udeleže zanesljivo tudi zastopniki klubov.

: **ISSK Maribor : SK Svoboda.** Jutri ob 2. uri popoldan se vrši prva prvenstvena tekma med imenovanima kluboma: Za barve »Maribor« bo nastopala sledeča postava: Geuer, Wagner, Vavda Miha, Stauber, Bergant, Hreščak II., Turino, Škrabar, Vodeb, Skrobar; rezerva Marussig.

Motoklub Maribor. Nedavno smo z veseljem zabeležili, da se je v Mariboru ustanovil Motoklub. Veselje pa se je močno poleglo, ko smo izvedeli, da vodi takšen odbor, ki nima niti enega člana, ki bi obvladal slovenščino, vsaj v toliko, da bi reševal najpriprostejše dopise. K zadevi se še povrnemo.

Denarna loterija

društva „Trgovska akademija“ v Ljubljani

Hud boj, ki smo ga bili že pred prevratom za lastno slovensko trgovsko akademijo, smo uspešno dobojevali šele po prevratu, ko se nam je po velikih težkočah končno vendarle posrečilo, da je naša nacijonalna vlada privolila v ustanovitev Državne trgovske akademije v Ljubljani. S tem zavodom, namenjenim višji komercijelni vzgoji trgovskega naraščaja **cele Slovenije**, je bil položen eden glavnih temeljev za našo gospodarsko osamosvojitev. Dolžnost vlade pa tudi vseh naših gospodarskih krogov je bila, da temu prevažnemu učnemu zavodu posvečajo svojo posebno pažnjo in skrb, da ga opremijo z neobhodno potrebnimi učili in laboratorji in da mu dajo — kar je za njega uspešen razvoj predvsem potrebno — tudi lastno streho. Žal se pogreša i enega i drugega. Z žalostjo moramo danes ugotoviti, da mora naša Trgovska akademija še vedno vživati gostoljubnost Tehniške srednje šole, ter se stiskati v docela nezadostne učne prostore.

Ker se na državno pomoč pri vladajočih razmerah ni smelo več zanašati, ako naj se tem nedostatkom in naši edini trgovski akademiji v gospodarsko razviti Sloveniji nudi možnost uspešnega razvoja, je bilo potreba poseči po samopomoči. Na inicijativo uglednih in požrtvovalnih mož in naših gospodarskih krogov se je zato ustanovilo pred tremi leti društvo »Trgovska akademija« z namenom, da podpira naše trgovske akademike, oskrbi in izpolni Državni trgovski akademiji potrebne učne zbirke in drugo opremo ter ji **predvsem sezida lastno poslopje**

To društvo je zbralo že toliko sredstev, da je moglo nakupiti primeren stavbeni prostor in da stoji pred zadnjim korakom: **gradnjo poslopja za našo trgovsko akademijo.**

Da položi še zadnji finančni temelj zgradbi Državne trgovske akademije, **prireja veliko denarno loterijo.**

Pogoji loterije so najugodnejši, ker bode stala posamezna srečka le 10 Din., a od dobitkov, katrih je 885 ter znašajo skupno 300.000 Din so **3 glavni dobitki za 100.000 Din, 50.000 Din in 20.000 Din**, ostalih 882 pa znaša po **10.000 do 50 Din.** Kupec srečke torej na eni strani podpira velevažno kulturno akcijo, na drugi strani pa ima za svojo osebo mnogo upanja na znaten dobitek. Žrebanje se vrši že 15. decembra t. l. Srečke se dobe pri denarnih zavodih, trgovskih gremijih ter se morejo naročiti naravnost pri društvu samem.

Pozivamo našo javnost, kateri je na tem, da omogočimo svojim sinovom prvo vrsten akademski trgovski študij na domačih tleh, posebno pa naše trgovske in druge gospodarske kroge, ki streme za vzgojo lastnega dobro izšolanega komercijelnega naraščaja, ki naj nam pomaga do gospodarske osamosvojitve in katerim je do povzdigo naše trgovine, da velepomembno akcijo društva »Trgovska akademija« podpirajo s tem, da pridno posegajo po srečkah njene denarne loterije.

Dober uspeh loterije pomeni zgradbo in opremo lastnega doma naši trgovski akademiji, pomeni omogočenje višjega trgovskega študija naši mladini in pomeni, da je naša javnost, ki hoče, da se gospodarsko osamosvojimo, storila svojo dolžnost.

Javne knjižnice na Češkem

Redkokateri zakon je v Češkoslovaški republiki obrodil toliko uspeha, kakor zakon o javnih šolskih knjižnicah, ki je bil sprejet že l. 1919. Velik pomen tega zakona bo občutil šele prihodnji rod, ko se bodo sedanji rezultati pokazali na splošnem napredku češkoslovaške ljudske prosvete. Da bo uspeh velik, o tem pričajo že rezultati od l. 1919. sem. Zakon je določal, da ima vsaka občina s šolo osnovati javno ljudsko knjižnico najpozneje do 31. decembra 1924; občine z manje od 300 prebivalcev pa do 31. decembra 1929.

Točnih podatkov za l. 1925 nimamo pri roki, sigurno pa je tudi lansko leto zaznamovalo velik napredek v tem pravcu. Statistika za l. 1924. navaja sledeče številke:

L. 1924. je bilo na Češkem, Moravskem in v Šleziji 10.426 knjižnic in sicer 7694 čeških in 2732 nemških. V občinah s šolami je 5561 knjižnic, v občinah brez šol pa 2138.

Češke knjižnice so štele čez 3 milijone zvezkov in okoli 10 milijonov Kč. dohodkov. Povprečno odpada ena češka knjižnica na 874 čeških prebivalcev in ena nemška knjižnica na 1088 nemških prebivalcev. Na Slovaškem je bilo lansko leto 1625 javnih knjižnic, letos jih je že 2230. Za češke knjižnice so potrošile občine okrog 10 milijonov Kč, od teh 5 milijonov Kč samo za nakup novih knjig. Lansko leto je bilo nabavljenih za Slovaško za 1,250.000 Kč. knjig. Država nosi približno eno desetino vseh stroškov.

Danes ima skoraj že vsaka gorska vas svojo knjižnico. Saj je tudi država imela pred očmi namen, da zanese knjigo in samoizobrazbo tudi v najbolj zapuščene kraje. Ljudske knjižnice so bile in so najvplivnejši kulturni delavci med narodom.

Seveda ima to ugodne posledice tudi na slovstveno produkcijo. Koliko več slovenskih knjig bi lahko izšlo, če bi bili imeli tudi mi tak zakon, kakor ga imajo na Češkoslovaškem: vsaka vas si mora nabaviti svojo javno knjižnico! Oni, ki se navadi čitanju knjig, se ne bo zadovoljil samo z izposojanjem, ampak si bo počasi omislil tudi lastno knjižnico. Češki založniki, ki so bili že pred vojno zelo pridni in požrtvovalni podjetniki, lahko izdajajo sedaj še več knjig, lahko pa tudi plačajo boljše honorarje. Tudi pisatelje vzpodbuja k večjemu delu razvoj knjižničarstvu; zlasti velja to o Slovakih. Poprej je moral slovaški pisatelj čakati več let, da se je razpečalo nekaj sto izvodov obsegajoča naklada njegove knjige; sedaj mu je izvestno število izvodov zagotovljeno, če komisija, ki določa knjige, ki se smejo uvrstiti v ljudske knjižnice, priporoči njegovo knjigo.

V začetku so bile precejšnje težkoče, zato je bilo treba zakon v podrobnostih izpopolnjevati; pokazalo pa se je tudi na podlagi izkušenj, da je zakon dober in koristen. Mnoge občine so v lastnem delokrogu odredile posebne davke; dalje so se uporabljale v ta namen tudi razne globe in takse, a v malih občinah so priskočili na pomoč tudi zasebniki z volili ali z redno denarno podporo.

Sigurno je, da v vsej republiki posluje okrog 15.000 raznih knjižnic, kar je tudi znak, da češkoslovaški narod stremi kvišku in da neprestano napreduje v smeri k svojim idealom.

Gospodarstvo.

Posojilnica v Mariboru

(Narodni dom)

je imela v letu 1925 prometa 196,084.261 Din. Na zadružnih deležih se je prejelo 90.505 Din, izplačalo pa 635 Din, hranilnih vlog se je vplačalo 21,974.844'95 Din, izplačalo pa 9,205.142'32 Din, v tekočem računu je bilo prejemkov 72,748.879'34 Din, izdatkov 79,287.168'57 Din, navadnih posojil je bilo vrnjenih 1,018.013'18 Din, izdanih pa 6,555.240 Din, na obrestih se je vplačalo 1,018.013.18 Din, izplačalo pa 66.333'22 Din, prehodni račun znaša Din 164.289'23, hiše in zemljišča so donesla 44.234 Din, izdalo pa vključno za prezidave 431,521'19 Din, v nove stavbe na Betnavski cesti se je investiralo 194.933 Din, upravni dohodki 723.470'62 Din, izdatki 439,173 Din, upravni davki 321.310'83 Din, na račun podpor in nagrad se je izdalo 322.614'43 Din. Bilanca z dnem 31. decembra 1925 izkazuje sledeče glavne aktivne postavke: navadna posojila Din 11,125.275, tekoči račun 30,851.636'73, vrednostne listine 1,080.311'64, zaostale obresti posojil 55.605'16, vrednost hiš in zemljišč 333.089'34, pasiva: deleži 187.485 Din, hranilne vloge na knjižnice 32,349.818'48 Din, tekočem računu 9 483.905'81, skupaj hranilne vloge 41,833.724'29, predplačane obresti posojil 227.960'08 Din, rezervni zakladi 928,973'86 Din in čisti dobiček za leto 1925 436.740'11. Iz navedenih postavk se razvidi mogočen vzrast tega našega prvega slovenskega denarnega zavoda v Mariboru, zlasti je razveseljivo dejstvo, da so se v teku leta 1925 vloge pomnožile za 18,500.000 Din, kar je najboljši dokaz velikega zaupanja, ki ga ima občinstvo v Posojilnico v Narodnem domu. Občni zbor Posojilnice se vrši koncem tega meseca.

—□—

Tržne cene

Kg govejega mesa 8—19, kg vampov 6—7, kg pljuč 6—7, kg loja 5—10.

Kg teletine 12.50—20, kg jeter 12.50 do 15, kg pljuč 6—9.

Kg svinjine 10.50—27, kg slanine sveže 18—25, kg papricirane 26—30, kg masti 22—25.

Kg krakovskih klobas 36—40, kg debrecinskih 35, kg pariških 26—30, kg safalad 26—30, kg hrenovk 32, kg kranjskih 35—40.

Kom. konjske kože 100—175, kg govejeje kože 12—14, kg telečje kože 15—20, kg svinjske kože 9—10, kg gornjega usnja 75—100, kg podplatov 65—80.

Kom. piščanca 25—35, kokoš 25—50, raca 25—40.

Liter mleka 2.50—3, 1 smetane 12—15, kg ementalskega sira 90—100, kg polementalskega 40—50, kg trapistnega 29 do 35, kg parmasana 90—100, jajce 0.35 do 1.25.

Liter novega vina 8—10, 1 starega 14 do 20, 1 piva 8, steklenica piva 5.50, 1 žganja 35.50.

Kg belega kruha 6, kg črnega 5, žemlja 0.50.

Kg jabolk 4—9, kg suhih sliv 10—12, 1 limona 0.50—1.75, kg orehov 10—12.

Kg kave 50—65, kg pražene 60—85, kg čaja 70—160, kg soli 4.25, kg testenin 10 do 12, kg sladkorja 15.50, kg riža 6—12, 1 kisa 2—5, 1 olja oljnega 22—24, 1 olja bučnega 22—24, kg mila 16—18, kg sode 2.

Kg pšenične moke (00) 5.50, kg pšenične moke (0g 5.40, (štev. 1—2) 5.25, kg pšenične moke (štev. 6) 4.50, kg otrobov 1.50—2, kg koruzne moke 2.75, kg ajdove moke 7 do 7.50, 1 kaše 7, kg ržene kave 14—15, kg cikorije 20—22.

1 q sladkega sena 75—80, 1 q otave 70—87.50, 1 q slame 50—55.

M³ trdih drv 150—180, m³ mehkih drv 105—120, q premoga, trbovljskega 44 do 48, q premoga, velenjskega 26—28, 1 petroleja 7, kg karbida 7, 1 bencina 12, kg sveč 20—22.

Glava salate 12—14, kom. endivije 0.25 do 1.50, glava zelja 0.50—3, glava ohrota 0.50—2.50, kg krompirja 1.25, kg kisle repe 2, kg kislega zelja 2.50—3.

Kupujte srečke Doma ubogih!
Cena Din 50·—

Iz življenja in sveta

272 stopinj pod ničlo

Uspehi fizika K. Onnesa. — Umetno ohlajevanje plinov.

Nedavno je v Leydenu preminul znameniti fizik Kamerlingh Onnes, v starosti 79 let. Bil je znan raziskovalec plinov in nizkih temperatur. Svojo življensko nalogo je videl v proučevanju plinov pri nizki temperaturi. Prizadeval si je doseči — kolikor mogoče nizko temperaturo in je v mrazu proučaval fizična svojstva raznih teles, kar se do njegove dobe sploh ni moglo, oziroma se je le malce poskušalo. Neprestani poizkusi Faradaya, Thiloliera, Naberesa in drugih so dokazali, da se dajo nekateri plini, kakor amonijak, žveplov dioksid, ogljikova kislina in drugi pretvoriti v tekočine. Na ta način so se tudi dobile nižje temperature, s pomočjo strjene ogljikove kisline pa se je doseglo celo — 65° C. Na tem področju so fiziki mnogo delovali in si prizadevali, da bi dosegli večje uspehe, kljub temu, da so bili pri takih poizkusih v življenski nevarnosti. Nekaterim se je posrečilo s pomočjo nizkih temperatur spraviti v tekoče stanje tudi kisik, dušik in deloma celo vodik. Toda ti uspehi še niso zadoščali, a delo je bilo tako težavno in nevarno, da se ni moglo misliti, da se bodo ti tekoči plini lahko v večjem obsegu uporabljali za dosezanje niskih temperatur. Šele leta 1891. se je Onnesu posrečilo konstruirati aparat, ki je dajal na uro 6—8 litrov tekočega zraka; aparat pa je bil jako nepripraven. L. 1895 pa je Lindeu v Nemčiji in Hampsonu v Angliji uspelo konstruirati stroj, ki je produciral poljubne količine tekočega zraka. Princip za pridobivanje tekočega zraka pa je bil sledeč: Stroj vsrka zrak in ga v posebni pripravi močno komprimira. Zbog kompresije segret zrak se hladi z vodo toliko časa, da se doseže pritisk 100—200 atmosfer. Nato se odpre ventil in pritisk plina se zmanjša na 40 atmosfer. Radi tako nagle ekspanzije se zrak znatno ohladi in uporablja za hlajenje onega zraka, ki ga stroj ponovno vsrkava. To se ponavlja večkrat in zrak se ohlaja postopoma toliko časa, dokler se ne doseže temperatura, pri kateri postane zrak tekoč. Tak stroj lahko daje na uro po več litrov tekočega zraka. Tekoči zrak vre pri navadni temperaturi, kajti njegovo vrelišče je približno pri — 185 stopinjah, a pri zmanjšanem tlaku še nižje, tako, da se s tekočim zrakom da brez truda doseči temperatura — 190 do — 200°. Za shranjevanje tekočih plinov se uporabljajo posode z dvojno steno, med stenama pa je brezzračen prostor, da se upliv zunanje toplote zmanjša na minimum. Po tem principu sta kasneje konstruirala Dewar in Trawers slične aparate, v katerih se je dal tudi vodik, ki ima vrelišče že pri 253 stopinjah, pretvoriti v tekoče stanje. Dalo se je doseči celo — 259 stopinj. Od znanih plinov pa je bil edini helij, ki se ni dal pretvoriti v tekočino. Onnes se je lotil te težke naloge s podporo holandske vlade, ki mu je zgradila celo poseben laboratorij. Prvi se mu je posrečilo pretvoriti helij v tekoče stanje l. 1908 po 18urnem neprekinjenem napornem delu.

S pritiskom 100 atmosfer in pri minus 258 stopinjah je dobil tekoči helij brezbarvno, jako lahko tekočino, ki zavre pri navadnem tlaku že pri — 268 in pol stopinjah. Ko je Onnes pustil helij zavreti pri nižjem tlaku, je dosegel temperaturo od — 272.2 stopinj, to je temperatura, ki jo še ni nihče dosegel in ki

je le za 0.8 stopinje pod absolutno ničlo (— 273 stopinj). Vendar se Onnesu kljub vsemu prizadevanju ni posrečilo pretvoriti tekočega helija v trdo snov, tako da je helij danes edini materijal, ki ga ne poznamo v trdem stanju. Ta uspeh je omogočil Onnesu, da je proučil razne fizikalne pojave pri tako nizki temperaturi. Učenjaki so bili vedno mnenja, da kovine v bližini absolutne ničle ne prevajajo elektrike. Toda Onnes je dognal, da zlata žica pri tako nizki temperaturi izborno prevaja elektriko in da odpor proti toku skoraj izgine. Iste lastnosti je ugotovil tudi pri drugih kovinah. Za ta teoretsko jako važen pojav še nimamo primerne razlage, kakor tudi ne za opazovanja o magnetnih in optičnih svojstvih raznih teles. Za vse te zasluge je veliki učenjak prejel Noblovo nagrado. Nedvomno bi bil še mnogo doprinesel znanosti, toda smrt mu ni prizanesla. — Umrl je, kakor smo že uvodoma omenili, v 79 letu starosti v Leydenu na Holandskem.

—□—

Pokončevanje kač v Braziliji

Potnik Hasse-Wartegg, ki je bil pred nedavnim v Braziliji, je izdal ob povratku zanimivo knjigo »Zwischen Auden und Amazonas«. V knjigi pripoveduje, da so številne strupene kače smrtna rana Brazilije. Nobena tropična dežela nima toliko strupenih kač kot ravno Brazilija, kjer jih je okrog 150 vrst in več milijonov eksemplarjev. Njih velikost je jako različna: nekatere so dolge tudi 7—8 metrov. Najlepše kače so najbolj strupene. Pik krasne kače, ki jo poznajo v Braziliji pod imenom jararaca je popolnoma neobčutljiv, vendar ima strašne posledice. Žrtev umira namreč po več ur v groznih bolečinah in ga ni sredstva, ki bi olajšalo bolečino ali rešilo žrtev strašne smrti. Dokler niso v Braziliji tako radikalno ugonabljali golazni, je 25.000 oseb na leto podleglo kočjim pikom. Serumtherapeutični institut v Sao Paulu pa je postal znanstveni center za proučavanje varnostnih protiukrepov. V prostranem serpentarijumu goje vse mogoče vrste kač, ki rabijo za znanstvene poizkuse. Vsak dan prihajajo v Sao Paulo pošiljatve kač iz vse Brazilije: vsak dan odpošilja zavod velike množine seruma proti pikom. Živi ali mrtvi eksemplarji se tudi razpošiljajo po vsem svetu za muzeje in zoološke vrtove. Onim kačam pa, ki jih goje, odvzemajo vsak tretji ali četrti dan strup za proizvajanje seruma, ki se dobiva na ta način, da se strup vbrizgava konjem po točno odmerjenih dozah in v točno odmerjenem času, kar povzroča v njih krvi biološki proces ki daje za zdravljenje od kač zastrupljenih ljudi potrebno snov.

—□—

Modernizacija Tibeta

Telefon in elektrika v deželi dalajlame.

Kakor poročajo nekateri listi, se Tibet prav hitro modernizira. Svet, ki se je še pred nedavnim upiral z vso silo kakršnim koli novotarijam, upeljuje danes vse, tudi najnovejše tehnične izume. Lhasa, v katero ne sme noben Evropejec, je imela že telefon in telegraf, sedaj pa dobi tudi električno razsvetljavo. Hribovita dežela je bogata vodnih moči in so električne naprave prav lahko izvedljive. Najtežja pa je napeljava telefonskih in telegrafskih žic, kajti Tibet nima gozdov in bi se žice morale polagati po skalnatih tleh. Vendar je Lhasa, kakor že poprej omenjeno, dobila l. 1923 telegrafsko zvezo z ostalim svetom. Napeljavo so izvršili angleški inženirji, delavstvo pa so nadzorovali indijski monterji. Domače delavstvo za svoj posel ne dobiva plače, ker z delom plačuje lami davke. S telefonom in drugimi novotarijami ima največje veselje sam dalajlama, ki se z ministri udobno zabavlja. Sedaj grade v bližini mesta veliko elektrarno, ki bo kmalu dograjena. Delo je jako težavno, ker je treba vsak sestavni del prenašati preko ogromnih planot na hrbtih mezgov in ljudi. Osobje elektrarne bo baje izključno tibetsko in je dalajlama v to svrho že razposlal svoje ljudi v Evropo, da proučujejo elektrotehniko.

—□—

Srbska vojna legenda

Ko je Bog nekega dne do dobra zadremal, ga je nenadoma prebudil trušč in vpitje. Srdit je pozvonil sv. Petru, ki je uslužno pristopil.

— Kdo se pretepa in razsaja tam doli? — je vprašal Gospod.

— Srbi, Gospod, se tepo v Turki, — je odgovoril Peter.

— Pojdi in jih pomiri, Sv. Peter je ubogal in jih s težavo pomiril.

Tudi naslednji dan je Gospod legel k počitku in zopet ga je zbudil nemir, ki je prihajal z zemlje.

— Kaj se godi, kdo se zopet pretepa?

— Srbi, Gospod, se tepo z Bolgari — je odgovoril sv. Peter.

— Pomiri jih vendar, saj vidiš, da spim.

Sv. Peter je storil po naročilu.

Naslednjega dne je nemir in trušč zopet razsajal na zemlji. Odmevalo je od gora in v gozdovih je ječalo.

Pri sv. Petru je pozvonilo in svetnik je odhitel k Bogu, ki mu je očital, da ne more krotiti razbrzdanih zemljanov.

— Kaznuj jih, izženi jih iz dežele. Pokore naj se za greh — se je glasila božja zapoved.

Sv. Peter je zbral četo angelov in jo poslal na zemljo, da izžene Srbe.

Šiba božja je zalegla in Balkan, žarišče nemirov — je utihnil.

*

Gospod je užival mir in Srbi so bili pozabljeni.

Zgodilo pa se je, da je v zgoduji popoldanski uri nekdo potrkal na rajska vrata. Bog sam je šel odpirat ker je bil sv. Peter na opravkih. In glej, pred njim so stali sami prvoboritelji krščanstva, sami svetniki: Ciril, Metod, Sava in drugi. Ponižno so poklekrnili pred Boga in ga prosili naj vrne izmučeni in bičani srbski zemlji njene sinove.

Neskončno usmiljeni Bog je dovolil in poslal dva zrelejša angelja, da jih poiščeta. Angelja pa sta se vrnila, češ, da Srbov ni.

Poslal je nadangelja Mihaela in mu naročil, naj išče Srbe v soseščini njih domovine. Tudi ta ni imel uspeha in se je vrnil, ne da bi vedel povedati, kje so Srbi. Niti tretja nebeška ekspedicija ni imela uspeha. Vodja ekspedicije je pri razortu izpovedal, da Srbov ni nikjer, pač pa da so, ko so potovali preko morja, našli na Krfu ljudi, ki imajo francoske kape, italijanske ovojke in amerikanske plašče. Neprestano preklinjajo tebe, o Gospod, ves svet in nebo in vse svetnike.

— Vidiš — ga je prekinil Bog — to so Srbi...

MALA OZNANILA.

Ajour-šivilje se sprejmejo. Poskusno delo prinesite seboj. Atelje Valencienne, Gosposka ulica 34 470

Zamena stanovanj, velika izbira, novi ugodnejši pogoji, nakup, prodajo hiš vil in posestev posreduje „Marstan“ Maribor, Rotovški trg. 473

Brivec R. Pirc, Aleksandrova cesta 30 **sodnijsko deložiran,** zato pa brivec U. Pirc, Gregorčičeva ulica št. 11 brije za 2 Din in striže za 4 Din. Se priporoča **U. Pirc.** 466

Glasovir (Stutzflügel) novo urejen poceni na prodaj. Finspielerjeva ul. 26 456

Pozor! Ravnokar došlo novo blago: angleško sukno, kamgarn, svila, platno, dobro in po ceni dobite pri **I. Trpin,** Maribor, Glavni trg 17. 413-6

2 trdi postelji á 170, kubinjska omarica 80, velika vernica 250, perje kg 35 Din, otomana 180 Din, omare mize, madrace, posoda in dr. na prodaj. Rotovški trg 8, I. nadstr. levo 465

Katera šivilja je voljna vzeti v uk **učenko,** ki ima že dve leti učne dobe, da popolne izučbe krojaške obrti. 14 dnevna poskušnja. Naslov v upravi lista. 464

430

GOSPODJE!

Najnovije sukno — KAMGARN se dobi po čudovito nizki ceni v

TRGOVSKEM DOMU

ARGUS je naš najboljši domači informacijski zavod ima v vseh mestih zanesljive poverjenike daje informacije o vsem, posebno pa je v imovnem stanju domačih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnih oseb. Ure informacije so točne, izčrpne in hitre se nahaja v Vuka Karadžića ul. 11, Beograd — ov telefon je 6-25, a brzojavni nasl. Argus

ARGUS

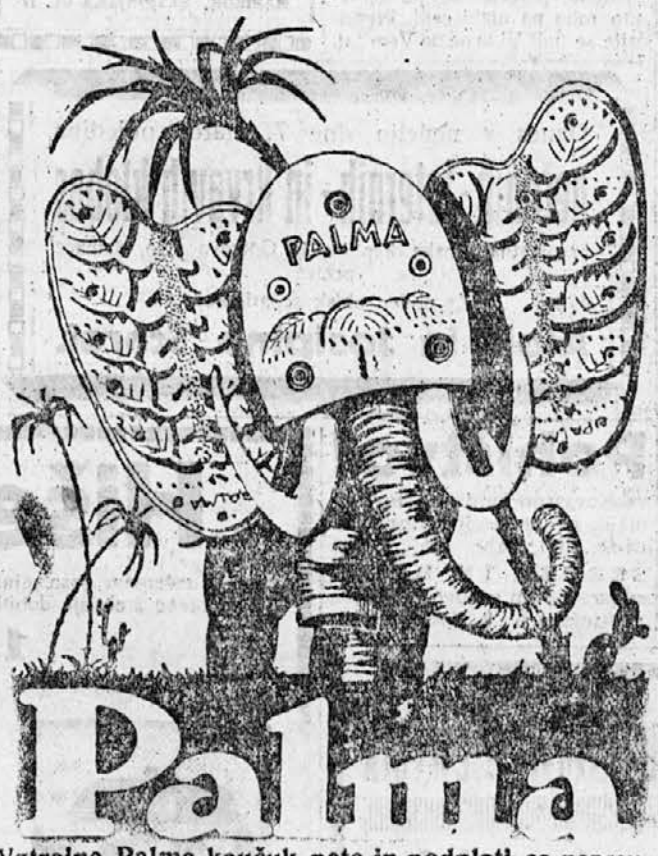

Vztrajne Palma-kaučuk pete in podplati so napravljeni iz najboljše surovine, varujejo Vaše obuvalo, so trikrat trpežnejši kot usnje in Vam omogočajo elastično hojo. Ni raskošje, ampak neobhodna potreba vsakega človeka. 268

V mesnici na **Rotovškem trgu** se prodaja od nedelje naprej dobro goveje meso kg po **Din 8·— in 10·—**

Ljudvik Vlahović.

471

Samo pri B. Veselinović & Komp., Maribor, dobi

kdor kupi blaga za 600 Din, na enkrat ali v presledkih nad 50 Din

brezplačno polico

zavarovalnega društva „Rosija-Fonsijeri“ v Ljubljani.

Polica je veljavna 12 mesecev ter se nanaša za nezgode na železnicah, parnikih itd. Zavarovanec dobi in sicer v slučaju smrti 25.000 Din, v slučaju stalne nesposobnosti 25.000 Din, v slučaju delne nesposobnosti do 60 % od stalne odškodnine in v slučaju začasne nesposobnosti do 200 dni bolezenske stroške. Strankam izven Maribora pošljemo blago tudi po povzetju, kateremu priložimo polico ki velja od istega dne naprej. 394

Zahvala.

Ob izgubi naše predrage hčerke in sestre

Anice Lukežič

izrekam tem potem prečest ti duhovščini in pev-kemu društvu „Jadran“ za ganljive žalostinke vsemu cenj. občinstvu za obilno spremstvu na njeni zadnji poti najprisrčnejšo zahvalo ter jo priporočamo v blag spomin.

Zalujoča rodbina

475 **A. Lukežič.**

OTVORITEV SODARSKE OBRTI.

Dovoljujem si naznaniti, da sem začel sodarsko obrt v Mariboru, Meljska cesta 10 v poslopju na dvorišču. Kot starejši strokovnjak si usojam vsa v to stroko spadajoča dela natančno in kulantno izvrševati. 476

Za mnogobrojna naročila prosim

Kuhar Gabriel.

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

Priložnostni nakup!!

Radi zmanjšanja zaloge na debelo prodajamo nižje navedeno blago v podrobni razprodaji po cenah na veliko in sicer: **blago za obleke, moško sukno, o-o-o volneni, deleni, poldeleni, fulardi, krepi, cefiri, šifoni itd. o-o-o**

428

Dolček in Marini, Maribor, Gosposka ulica št. 27

MILO GAZELA

je najboljše milo, ki se je kdaj izdelovalo

je sestavljeno iz najboljših surovin, ki perilu v nobenem oziru ne škodujejo

daje obilno mesto peno ter temeljito čisti vsako perilo. Vsak tisoči komad

VSEBUJE ZLATNIK

Dobra gospodinja **SUHOR** ima zmiraj pripravljen

Cajanka brez Suhora ni popolna!

315

POZOR!

Vsled izredno ugodnega nakupa razprodajam raznovrstne izgotovljene obleke po zelo znižanih cenah in sicer:

obleke iz sukna	Din 450 do 1200
obleke iz cajga	Din 300 do 500
obleke za fante	Din 80 do 300
hlače iz sukna	Din 120 do 300
hlače iz cajga	Din 50 do 130

pletene oprsnike (veste) lastnega izdelka Din 90 do 200, gumijeve plašče od Din 240 naprej. 422

Nepremočljive pelerine Din 390

Obleke po naročilu izdelujem solidno, hitro in poceni, tudi iz blaga, ki ga prinesejo stranke same.

Za obilna naročila se priporoča

J. VEZJAK, krojač

MARIBOR, VETRINJSKA UL. 17

II. MEDNARODNI VZORČNI VELESEJEM

v Poznaniu - POLJSKA

od 2. do 9. maja 1926

Zbirališče vseh poljskih pridobitnih krogov. Najboljša prilika za navezanje trgovskih stikov med Jugoslavijo in Poljsko. Za jugoslovanske uvoznike in izvoznike edinstvena prilika. Železniške in vizumske olajšave. Brezplačna pojasnila in informacije daje gen. reprezentant

R. Golebiowski, Ljubljana, Stari trg 19

374

Za pomlad Od. 1. marca 1926

Reklamna prodaja KARO-čevljev

vseh vrst z

10% popusta

garantirano neispremenjena priznano najboljša kvaliteta

KARO, Maribor, Koroška cesta št 19

417

Naša kuharica je vedno dobre volje, ker kupujemo kuhinjsko posodo pri

A Vicl'u, Glavni trg 5

Ta posoda je namreč najtrpežnejša in trajna. Dobite kuhinjsko emajlirano, pločevinasto težke znamke „Herkules" in lahke vrste čehosl proizvoda, nadalje vlito železno prvovrstno aluminijevo iz najboljših tovarn ter stekleno, porcelanasto in kamenito robo po nizki ceni. Prepričajte se tudi Vi in ne bo Vam žal.

JAKOB PERHAVEC

tovarna za izdelovanje likerjev, dez. vin in sirupov

Maribor, Meljska c. 3

priporoča svoje najfinejše likerje vseh vrst, dezerina vina kakor Vermouth, Marsala in Marsaleta. Istotako je v zalogi vedno pristna slivovica, brinjevec, rum ter konjak

52

Danes v nedeljo dne 7. marca pojedina

pečenih-jeternih-in krvavih klobas

prvovrstna vinska kapljica in Götzovo pivo, domače pecivo.

472 Za obilen obisk se priporočata

Alojs in Josipina Schrei.

Podpirajte slovenske tvrdke!

Otvoritveno naznanilo

Naznanjam cenj. občinstvu, da sem z današnjim dnem otvorila

gostilno v Frankopanovi ulica 7 (preje Bernkopf)

Za mrzla in topla jedila, kakor tudi za sveže pivo v sodčkih in prvovrstna vina je preskrbljeno. Z odličnim spoštovanjem

Kristina Vollgruber, roj. Mikec

V Mariboru, dne 6. marca 1926. 463

Pohištvo!

vsakovrstno moderno, po najnižjih cenah, tudi na obroke nudi in vabi na ogled ŠERCER IN DRUG, mizarstvo in zaloga pohištva Vetrinjska ul. 8, dvorišče. 395

Hiše na loteriji

Z rešenjem gosp. ministra za poljedelstvo in vode od 9. decembra 1925, št. 46 806/I., je odobreno žrebanje dobitkov hiše na loteriji „Prvog Zagrebačkog radničkog društva" na

1. maja 1926.

1. dobitek

2. dobitek

3. dobitek

Vse tri hiše so moderno zidane, novo grajene, vsaka z velikim vrtom v Zagrebu. Razen tega je še 101 dobitkov, kateri sestoje iz zlatih in srebrnih predmetov, 5 koles, porcelanastih in steklenih priborjev. Kot 104. dobitek, dar protektorja društva

Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra I.

je prekrasna zlata moškaura.

Srečk je 35.000 in po ceni Din 50·—.

Vsled tega naj vsakdo hiti, da si pravočasno nabavi srečko, ako hoče za **neznatnih Din 50·—** postati lastnik hiše. Kdor želi kupiti srečke ali iste prevzeti na razprodajo proviziji, naj se obrne na g. **Josipa Franca Opavu,** predsednika loterijskega odbora, **Zagreb,** Nadbiskupski trg 11/I. Srečke v **Mariboru** se dobe v papirni trgovini gospe **Justine Maček,** Aleksandrova cesta 9. Po žrebanju bo lista izžrebanih številk v našem listu objavljena. 368

Francoska linija, Cie Gle. Transatlantique Havre-Newyork

Samo **6 dni** čez morje — Dobra hrana in pijača **brezplačno**

Cie Chargeurs Réunis, Sud atlantique,

TRANSPORTS—MARITIMES

za pomorske vožnje v južno Ameriko, Avstralijo, Argentinijo in Kanado. Za družine poljedelcev je **brezplačen prevoz v Sao Paolo.** — Tozadevna pojasnila in vozne listke daje zastopnik

Ivan Kraker v Ljubljani

Kolodvorska ulica štev. 35. 371

Nova veletrgovina TRGOVSKI DOM, Maribor, Aleksandrova c. 25

Priporočam za pomladansko sezijo velikansko izbiro raznega lepega, modnega blaga za pomladanske plašče, kostume in komplees.

Velikanska izbira vsakovrstne svile po čudovito nizki ceni.

Novodošlo perilno blago, poldelen, krep Marocain, Batist, cefir od 8 Din naprej.

Velika zaloga platna, šifonov, oksforta i. t. d. 429 5

OGLEJTE SI DNEVNO VELIKO RAZSTAVO IN POSEBNO NIZKE CENE!

I. Pregrad - Maribor.

Tiskar: »Mariborska Tiskarna« v Mariboru, predstavnik: Stanko Detela, ravnatelj. Urednik Božidar Borko, novinar. Izdajatelj: Konzorcij »Tabora«, predstavnik: Vekoslav Spindler, novinar. Vsi v Mariboru.

Oton Župančič:

Besede o Prešernu mariborski mladini.

(Govoril dne 7. marca 1926 na mladinski Prešernovi akademiji v Narodnem gledališču.)

Ne pričakujte od mene nikake modrosti ali učenosti. Zakaj jaz se nisem nikdar bližal Prešernu po znanstvenih stopnicah ali po filozofskih ovinkih, temveč tako, kakor želim, da bi se mu bližali vi vsi: samo z odprtim čutom, s preprostim, ponižnim srcem, žejnim lepote in resnice. Vedno niso prihajali k njemu tako, nego s svojimi predsodki in doktrinami in teorijami, zato ga niso spoznali.

Naša književnost je stara par stoletij, naše leposlovje samo toliko desetletij, kolikor jih je preteklo, odkar je izšla knjiga Prešernovih poezij. To je prva manifestacija slovenskega umetniškega duha, tako vzvišena nad vsem, kar so Slovenci dotlej dosegli v svojem jeziku, da so bili le redki tisti, ki so spoznali ves pomen Prešernovega dela in življenja. Mi danes, ki se mu spoštljivo klanjamo kot svojemu svetlemu mojstru in vzorniku, se globoko zavedamo, da tudi vse poznejše generacije pri nas niso ustvarile umetnine, ki bi jo smeli postaviti kot vreden pendant poleg Prešerna.

V Prešernovi besedi je centralna ideja slovenstva. A to slovenstvo ni nikaka omejena domačnost, nikaka sentimentalna idiličnost, nikak plah in ozkosrčen pogled na življenje. Ne, to slovenstvo je tako globoko, kakor vse trpljenje človeškega srca z vsem obupom, strahom, strastjo, slastjo in bolečino in je po duhu tako široko kakor ves svet. V šoli se učite, kako je Prešeren gojil vse mogoče umetne oblike: tercina, ottava rima, španska asonanca, distihon, anakreontske kitice, triolet, glosa, gazela, sonet in potenciran sonet: — sonetni venec še z akrostihonom po vrhu; vedeti pa morate, da ni niti ena njegova vrstica pisana samo zavoljo blagoglasja in forme — nego da je vsa vnanja oblika pokorna in voljna služabnica notranje pesnikove ideje. Prešernova poezija je na tistem višku popolnosti, kjer se ne more več govoriti zase o formi in zase o vsebini: forma in vsebina je eno, organičen plod duševnega snovanja pesnikovega.

To je tista odlična veličina Prešernova: kakor je pri njem oblika in vsebina eno, tako je eno Prešeren-človek in Prešeren-poet. Za vsako njegovo pesmijo, za slehernim njegovim stihom čutim novo postajo njegovega duha. Nič ni slučajnega, nič samo približno ali zavoljo lepšega rečenega, vse se veže in plete samo zato, da nam je čim jasnejša vsaka poteza duševne fiziognomije poetove. — Prešeren je bil v življenju nesrečen človek, v ljubezni tako beden, kakor le more biti beden in nesrečen kdo na zemlji. Ali njegovo poslanstvo je bilo vse pretrpeti, vse preboleti, zatreti up in strah, to se pravi odreči se vsej sreči na svetu in se tako preko vsega pozemskega povzpeti do zadnjih spoznanj zase in za svoj narod. V »Pevcu« nam je povedal, kako se je zavedal svoje dolžnosti, ki mu jo nalaga pevski poklic z vso neizprosnostjo: »Stanú se svojega spomni, trpi brez miru«. Samo z žrtvijo in odpovedjo je mogla nastati njegova večna knjiga, samo zavoljo nje je hotel in mogel toliko trpeti, zavoljo nje se je odpovedal celo smrti.

Jaz ne grem nikdar iz domovine, da ne bi vzel vsaj Prešerna s seboj. In vam, mladi prijatelji, morem samo svetovati: nabavite si njegovo knjigo, poglabljajte se vanjo, in potem mi ni treba več reči, da se nikar ne ločite od njega. Zakaj čim bolj se boste poglabljali v njegov svet, tem več lepote vam bo žarelo iz nje, tem več skrivnosti vas bo vabilo vedno in vedno k nji. In ljubili boste Prešerna, kakor je vreden ta edinstveni duh.

Prešerna ljubiti pa se pravi, ljubiti lepoto in resnico in pravico; ljubiti slovenstvo brez šovinizma in ljubiti človeštvo in vse narode brez hlapčevstva in poniževanja: enak z enakim. Prešeren s svojo visoko knjigo, ki govori o človekoljubju, o bratstvu vseh narodov, nam je pridobil pravico, stati v krogu kulturnega človeštva kot majhen a ne brezpomemben člen. Pomnite to vi, ki vas je usoda postavila na periferijo slovenstva.

Ljubiti Prešerna se pravi ljubiti svobodo misli in besede, svetovnega nazora in vere. Kdor se drži Prešerna, se drži prave mere in jasne harmonije, odmeta vnanji nakit, zameta frazo in mu je samo do jedra.

Spoštovati Prešerna-pesnika in Prešerna-človeka, se pravi spoštovati človeško bedo in spoznati pomen in potrebo trpljenja za idejo. Prav pojmiti Prešerna, se pravi pojmiti sebe in vzeti svojo usodo nase, pa naj bo še tako bridka, jo preizkusiti do zadnjega grencà in jo premagovati v pokorni službi vseobčega življenja. Umetnik ne more biti vsak, človek pa, ki po svoje verno in udano služi narodu in človeštvu, je lahko vsak najmanjši izmed nas.

Zato še enkrat: L j u b i t e P r e š e r n a!